

FAKULTNÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUČ, HÁLKOVA 4

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

Řecko – perské války

Olomouc, červen 2013

Jan BEJDÁK

Obsah

- 1 Situace před válkami ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 2 Řecká armáda ..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 3 Bitvy řecko – perských válek ..... **Chyba! Záložka není definována.**
  - 3.1 Bitva u Marathonu ..... **Chyba! Záložka není definována.**
    - 3.1.1 Velitelé ..... **Chyba! Záložka není definována.**
    - 3.1.2 Průběh bitvy ..... **Chyba! Záložka není definována.**
    - 3.1.3 Po bitvě..... **Chyba! Záložka není definována.**
  - 3.2 Bitva u Thermopyl..... **Chyba! Záložka není definována.**
    - 3.2.1 Průběh bitvy ..... **Chyba! Záložka není definována.**
  - 3.3 Bitva u Salamíny ..... **Chyba! Záložka není definována.**
    - 3.3.1 Průběh bitvy ..... **Chyba! Záložka není definována.**
    - 3.3.2 Následky..... **Chyba! Záložka není definována.**
  - 3.4 Bitva u Plataj a mysu Mikalé..... **Chyba! Záložka není definována.**
    - 3.4.1 Průběh bitvy ..... **Chyba! Záložka není definována.**
    - 3.4.2 Výsledky..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 4 Řecké vítězství ..... **Chyba! Záložka není definována.**

Abstrakt

V 7. stol. př. n. l. se Persie začala vyvíjet a rozšiřovat své území, až se stala nejmocnější říší té doby. Řekové v Malé Asii pod nadvládou Peršanů se cítili utlačováni a příliš omezováni. Proto proti Peršanům povstali. Povstání bylo sice po čase potlačeno, ale perský král Dareios se chtěl pomstít, zaútočil na Řeky a odstartoval tím dlouhé Řecko-perské války.

Řekové měli jednu z nejlépe vycvičených a organizovaných armád. Nebylo jich sice mnoho, ale jejich pěchota patřila mezi nejlepší. Řecký válečník byl hoplita a jeho hlavní zbraní bylo kopí. Využívali taky lehkou pěchotu, zejména lukostřelce, ale taky peltasty a prakovníky. Jízdní jednotky vůbec neměli.

První velkým střetnutím Řeků a Peršanů byla bitva u Marathonu. Díky skvělé taktice se Řekům nakonec podařilo vyhrát a Peršané se vrátili zpět do Persie, aby se připravili na odvetnou výpravu.

Po deseti letech byli Peršané připraveni a opět vytáhli na Řeky. Ti se je tentokrát rozhodli zadržet v úzké soutěsce u Thermopyl. Řeků bylo málo, ale odolávali velké přesile. Nakonec byli zrazeni, Peršané jim vpadli do zad a rozdrtili je. Cesta do Řecka jim zůstala volná.

Pokud však chtěli Peršané Řeky zcela porazit, museli ještě zničit jejich loďstvo. A tak došlo k námořní bitvě u Salamíny. Řekové využili svých obratných lodí a v úzkých vodách Peršany porazili.

Příštího roku Řekové porazili u Plataj přezimující perskou armádu a u mysu Mykalé zasadili poslední ránu perské flotile. Peršané tažení vzdali a stáhli se z Řecka. V následujících letech ještě probíhalo pár menších bojů a mír byl uzavřen až roku 449 př. n. l.

Abstract

In the 7th cent. BC Persia began to develop and expand and it became the largest empire. Greeks in Minor Asia under the Persian rule felt oppressed and constrained. That's why they rose up. Rebellion was suppressed soon, but the Persian king Dareios wanted revenge, so he attacked the Greeks and started the long Greco-Persian Wars.

Greeks had one of the best-trained and organized army. Although there were not many, but their infantry was one of the best. Greek warrior was hoplite and his main weapon was spear. They also used the light infantry, mainly archers and peltasts and slingers too. They had no cavalry.

The first encounter Greeks and Persians was battle of Marathon. Thanks to a great tactics Greeks won and Persians came back to Persia, where they wanted to prepare for revenge.

After ten years were Persians prepared and they attacked Greek again. Greeks decided to stop them in a narrow pass at Thermopylae. There were only a few Greeks, but they resisted Persian hordes. But they were betrayed. Persians bypassed them and killed all brave Greeks. The way in Greek was clear.

But if Persians wanted to defeat Greeks, they needed to destroy their fleet. So they attacked it at Salamis. Greeks utilized their manoeuvrable ships in narrow place and managed Persian defeat.

Next year Greeks defeated Persian units wintering at Plataea and at cape Mykalé they destroyed Persian fleet. Persians fell back from Greek. Next few years little battles were continuing and peace was concluded in 449 BC.

ÚVOD

Ve své práci se zabývám historickým obdobím Řecko-perských válek. Na začátku popisuji vzestup Perské říše a důvod započetí sporů. V další kapitole je popsána organizace řecké armády, výcvik jednotek ve Spartě a Athénách a výzbroj hoplity. Hlavní částí mé práce je průběh jednotlivých bitev, kde proti sobě Řekové a Peršané bojovali.

Tohle téma jsem si vybral, protože je poněkud rozsáhlé-je zdrojem mnoha informací o zajímavém dějinném úseku, ale hlavně protože mě baví. Mám moc rád období antického Řecka a zajímají mě válečné taktiky té doby.

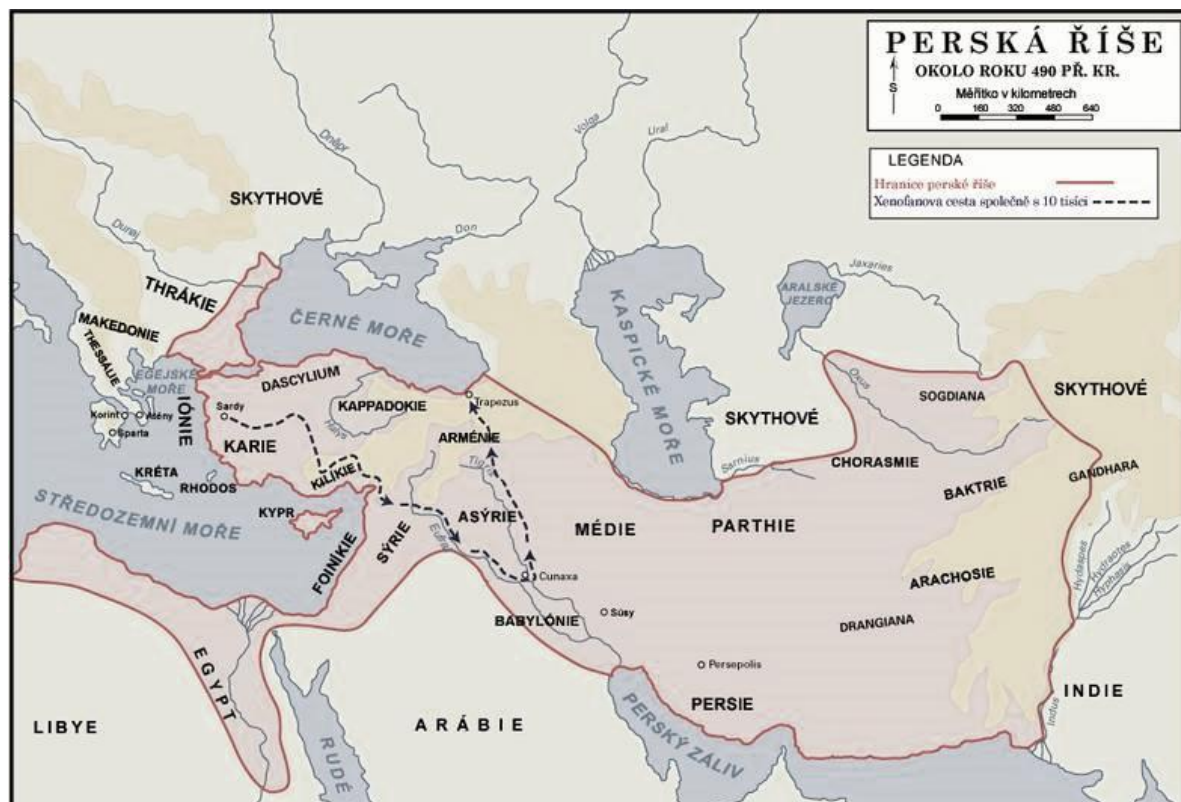
Zpracoval jsem ho tedy z velké části i z mého osobního zájmu, chtěl jsem se o bitvách dozvědět více informací, než znám jen z vyučování. Zjistil jsem, jakým způsobem bitvy probíhaly, jak dlouho, v jakých počtech a taky kdo velel jednotlivým armádám.

1 Situace před válkami

S příchodem pátého století našeho letopočtu si Řekové začali uvědomovat, že je čeká boj s perskou veleříší. Peršané byli indoevropští kočovníci, kteří se usadili v sousedství Médie, východně od Babylonie. V 7. století př. n. l. začali zakládat první státní útvary, ale nebezpečím pro okolní říše se stali až v polovině 6. století, kdy vládl král Kyros Veliký. Ten dobyl Médii, Lýdii a obsadil Babylon. Později jeho syn připojil i Egypt a Persie se stala nejrozsáhlejší starověkou říší. Zabírala území od západního pobřeží Malé Asie, kde obsadila tamější řecká města, až po řeku Indus na východě.

Po smrti Kyrova syna se na trůn dostal Dareios I. Problémem perské říše byla od jejího vzniku značná rozmanitost podrobených států, a tak ji Dareios rozdělil na dvanáct satrapií. Každá satrapie byla v podstatě samostatným státem s vlastními zvyky, obchodem i vojskem. Hlavní údernou silou Dareiovy armády byla královská garda, sbor deseti tisíc Nesmrtelných. Ostatní sbory perského vojska se rekrutovaly z různých oblastí a národů a jejich výkonnost byla tudíž velmi rozdílná.

Tato perská říše začala koncem 6. století směřovat svůj vojenský postup směrem k Řecku. Dareios podnikl roku 512 př. n. l. výpravu proti Skythům, která sice skončila neúspěchem, ale podrobil si Thráky a Gély a makedonský král Amyntás uznal perskou nadvládu.

Obr. 1 Perská říše okolo roku 490 př. n. l.

Řecká města v Malé Asii nesla perskou nadvládu těžce. Peršané podporovali foinický obchod, což řecká města značně poškozovalo. Důsledkem bylo v roce 499 př. n. l. povstání proti Peršanům v Milétu. Přidávala se k další a další města, požádali o pomoc i Athény a Spartu, ale mnoho pomoci se jim nedostalo. Zpočátku slavili povstalci úspěchy, potom mezi nimi ale vznikli rozpory o dalším průběhu války a mezitím Peršané posbírali velké síly. Roku 494 př. n. l. bylo povstání poraženo a Milétos byl zničen do základů. Dareios navíc začal připravovat odvetnou výpravu do Řecka.

2 Řecká armáda

V této době, tedy 5. – 4. století př. n. l., se v Řecku zaváděl nový disciplinovanější a organizovanější systém vojenství, a to falanga. Falanga byla jednotka o velikosti asi sto mužů, ve které bojovali hoplité – řečtí vojáci.

Oděvem vojáka byl *chitón* – prosté, různě našasené a přepásané roucho, většinou bez rukávů, tvořené dvěma díly, sešitými nebo jehlicí spojenými na ramenech a v bocích.

Přes *chitón* se oblékal plášť – *chlamys* spínaný na pravém rameni tak, aby zůstala pravá ruka volná.

Tzv. argský štít byl dřevěný, kruhového tvaru, vypouklý a zpevněný bronzovými pláty. Vážil okolo 7kg.

Hoplita mohl mít také krunýř, a to buď bronzový, na kterém byla zvyrazněna anatomie trupu, nebo později jednodušší krunýř plátěný. Ten byl tvořen z několika vrstev plátna slepených k sobě tak, že tvořily pevnou “košili” silnou asi 0,5cm. Ta ještě mohla být zpevněna kovovými šupinami nebo plátky.

Další součástí zbroje byly holenní chrániče, které zpočátku kryly jen holeň, později i koleno.

Nejpoužívanější přilbou byla přilba korintská (uvedená na obrázku), nebo přilby jí podobné. Každá přilba musela být vevnitř vycpaná, aby chránila před otřesy. Přilbice byly zdobeny chocholy z koňských žíní.

Hlavní zbraní hoplity byl oštěp dlouhý mezi 1,5 – 3 metry a meč s oboustrannou čepelí dlouhý 60 – 75 centimetrů.

Obr. 2 Hoplita

Na vývoji vojenství se nejvíce podílely dva nejmocnější městské státy – Athény a Sparta. V Athénách byli všichni muži od 19 do 59 let povinováni vojenskou službou. Hoplité byli rekrutováni z bohatších složek obyvatelstva, protože si každý voják musel kupovat svou vlastní výzbroj a jen ti zámožnější si mohli dovolit plnou výstroj těžkooděnce. Chudší občané sloužili jako lehká pěchota nebo jako veslaři na válečných lodích.

Každý rok bylo v Athénách voleno deset stratégů. Na rozdíl od ostatních úřadů mohl být jeden stratég zvolen i vícekrát. Stát se stratégem nebylo snadné, každý uchazeč musel před lidovým soudem prosadit svou způsobilost k funkci – např. plné občanství, věk nad 30 let, dostatečný majetek, aby nebyl lehce zkorumpovatelný. Dále se posuzoval i jeho soukromý život.

Zcela unikátní místo v řeckém vojenství samozřejmě zaujímal Sparta. Obecně se uznávalo, že jeden spartský bojovník vydá za několik mužů z jakéhokoli jiného státu. Jádro celého vojska tvořili občané Sparty. Tato elita potom byla posilována občany bez politických práv. Dohromady se jim říkalo Lakedaimoňané. Ve Spartě bylo vše regulováno státem a jakákoliv jiná profese byla spartskému občanu zakázána. Půda byla státem rozdělena na farmy, na kterých pracovali otroci, a každému Spartanovi byla přidělena jedna farma, ze které čerpal vše, co potřeboval k životu. Tento systém dovozoval občanům, aby se mohli plně věnovat vojenským záležitostem.

Vojenská výchova Spartana začínala v sedmi letech. Byli odebráni matkám a začleněni do skupin s ostatními dětmi, se kterými cvičili, jedli i spali. Dostávali malé dávky jídla, přilepšit si mohli krádežemi, čímž se měla zlepšit jejich lstivost a zručnost. Důraz byl kladen na odolnost, střídmost, tělesnou zdatnost a hlavně statečnost. Nejhorší možnou vlastností byla zbabělost, což dokazuje známá věta, kterou spartské matky vyprovázely své syny do boje: „Vrať se se štítem, nebo na něm.“ Chlapec dosáhl plnoletosti ve dvaceti letech, kdy začínala i jeho vojenská povinnost.

V této době Řekové ještě vůbec nepoužívali jízdu. Začali se ale využívat prakovníci, mezi nejlepší patřili Rhodští. Dostřel jejich projektilů byl úžasný, zmiňuje se dokonce 350 metrů, což je oproti skytským a krétským lučištníkům, kteří byli též hojně využíváni, a jejichž dostřel byl pouze 150 metrů, opravdu obrovská vzdálenost. Za vynikající lehkooděnce byli též považováni peltasté. Ti byli thráckého původu a jejich zbraní byl oštěp. Ten většinou jen vrhli na nepřítele a zase utekli, přičemž spoléhali na svou rychlost. Nenosili žádné brnění, jen proutěné štíty.

3 Bitvy řecko – perských válek

3.1 Bitva u Marathonu

V roce 490 př. n. l. se perský král Dareios rozhodl vypořádat s Řeky, kteří v minulosti podporovali své maloasijské krajany. Jeho hlavními cíli byly Athény a Eretria, dvě města, které povstalcům pomáhala nejvíce. Perské válečné loďstvo vyrazilo a záhy se nápor perské armády převalil přes Eretriu. Zpráva o jejím pádu se rychle rozšířila po celém Řecku a způsobila značný zmatek. Athéňanům bylo jasné, kam Peršané míří a požádali o pomoc Spartu. Té ale bránili náboženské důvody, a proto bojovníci vyrazili až o týden později. Když Athéňané viděli, že posily nedorazí, vyvedl vojevůdce Miltiades athénské vojsko o síle asi 11 000 hoplitů na planinu u obce Marathonu, aby se připravili na velkou přesilu Peršanů. Zatímco zaujímali pozice na pahorcích, Peršané se v klidu vylodovali. 400 transportních a 200 bitevních lodí perského krále vezlo okolo 20 000 pěších a 5 000 jízdních bojovníků. Proti Řekům tedy stála asi dvaapůlkrát větší převaha.

3.1.1 Velitelé

Přímo v den bitvy Řekům velet strateg Aristeidés, ten ale přenechal velení Miltiadovi. Miltiades byl potomkem thráckých králů. Roku 494 př. n. l. byl Peršany donucen utéct do Athén. Tam byl na rok 490 př. n. l. zvolen strategem. Právě díky němu se Athény postavily proti perské velejší. Byl velmi schopným a zkušeným vojákem a spoléhal na kvalitu řecké pěchoty.

Peršany vedl král Dareios, který měl stejný nedostatek, jako většina perských králů. Byl dobrým organizátorem, uměl zorganizovat a udržet mocnou armádu, ale na bitevním poli jej museli zastupovat jiní.

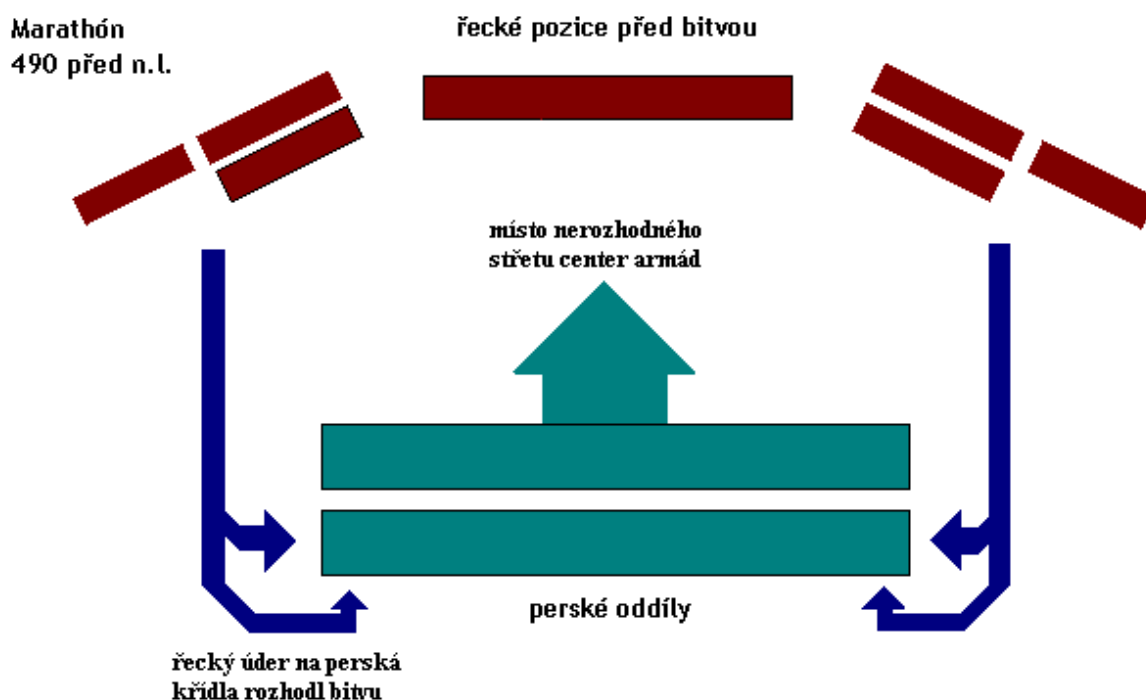
3.1.2 Průběh bitvy

Na poslední chvíli se Peršané rozhodli nalodit část svého vojska zpět na loď, obeplout Attiku a dobýt bezbranné Athény. Mezitím by druhá, větší část armády držela v šachu athénské muže u Marathonu.

Bitva tedy musela nutně začít a Miltiades se rozhodl pro frontální útok. Báł se toho, že by perská kavalerie mohla způsobit těžké škody na křídlech formace, a tak je posílil na úkor středu vojsk. Jenže většina perské kavalerie plula k Athénám, což byla zásadní chyba.

Zatímco oslabený střed Řeků sváděl nerovný boj s perskou elitou, s Nesmrtelnými, na křídlech se situace rychle vyvinula ve prospěch Řeků. Křídla perské armády byla záhy prolomena a vojáci se dali na útěk. V té samé chvíli však perští Nesmrtelní prolomili řady hoplitů ve středu

formace. To by mohlo znamenat konec bitvy a vítězství Peršanů, kdyby se neprojevila tvrdá disciplína Athéňanů. Když spatřili situaci ve středu, ponechali prchajícím Peršanům volnost a obklíčili Nesmrtelné. Ti byli rychle rozdrnceni a začali prchat za ostatními. Řekové je pronásledovali a podařilo se jim zajmout 7 perských plavidel. Zbytek Peršanů se zachránil.

Obr. 3 Pozice armád v bitvě u Marathonu

3.1.3 Po bitvě

Po vítězném konci bitvy byl dle pověsti vyslán do Athén běžec Diomedón se zprávou o velkém vítězství. Když doběhl, dokázal již vykřiknout pouze "Zvítězili jsme", než vyčerpáním zemřel. Na základě této mýtické události, ke které ve skutečnosti nedošlo, se běhá při novodobých olympijských hrách marathónský běh o délce údajné vzdálenosti mezi Athénami a místem bitvy, 42 195 metrů. Ve skutečnosti byly od sebe Athény a Marathón vzdáleny asi 66 000 metrů.

Po vítězství u Marathonu musel ještě Miltiades myslet na perské vojsko blížící se k Athénám. Vydal se tedy s armádou na pochod zpět do města. V té době konečně dorazili spartští vojáci, právě včas, aby pogratulovali Athéňanům ke skvělému vítězství. Do Athén se dostali dříve než Peršané. Ti dorazili o hodinu později, aby shlédli tu stejnou armádu, která je porazila u Marathonu. K útoku už ani nedošlo a Peršané odtáhli z Řecka. Perské ztráty byly vyčísleny na 5400 mužů, zatímco Athény ztratily pouze 192 mužů. Marathón patří mezi nejslavnější bitvy všech dob, neboť Athéňané porazili celou perskou veleříši.

3.2 Bitva u Thermopyl

Po Marathonu čekalo Athény deset let klidu. V této době se stal nejvlivnějším politikem Themistokles. Zastával názor, že budoucnost Athén spočívá v námořním obchodu a válečném loďstvu. Když se v laurijských stříbrných dolech, které patřili Athénám, objevila nová vydatná žíla, přesvědčil občany, aby se vzdali svého podílu na výtěžku a za získané stříbro vybudovali flotilu a nový přístav.

Peršané rozhodně neměli v úmyslu nechat porážku Řeky bez odezvy, ale několik let se museli podílet s vnitřními problémy. Nejprve proti nim povstal Egypt, potom zemřel Dareios a na jeho místo musel nastoupit jeho syn Xerxés. Ten se nejprve vypořádal s egyptskými vzbuřenci a následně se zaměřil na Řecko. Poslal do Sparty a Athén posly, kteří požadovali klasické atributy poddanství, zemi a vodu. Ti se však dočkali podobného konce, jako poslové deset let před nimi. Ve Spartě byli shozeni ze skály a v Athénách utopeni.

Xerxés tedy začal shromažďovat armádu ze všech koutů Perské říše. Rozhodl se zaútočit na Řecko jak po moři, tak po souši. Bylo ale nutné s tak početným vojskem překročit HellésPont. Situaci řešil tak, že nechal postavit pontonový most z ukotvených lodí ve dvou řadách. Tento most tvořený 674 loděmi pospojovanými lany napoprvé rozmetala bouře. Přejít HellésPont se podařilo až na druhý pokus.

Když se Řekové dozvěděli, jaké má Xerxés úmysly, uzavřelo asi 30 městských států protiperskou koalici. Vrchní velení připadlo Spartě. Plánem bylo hájit přístup do středního Řecka – na pevnině v soutěsce Thermopyly a na moři u mysu Artemision. Perská armáda, která na jaře roku 481 př. n. l. překročila HellésPont, se totiž blížila po souši ze severu a podél pobřeží ji doprovázelo loďstvo. V soutěsce Thermopyly velel král Leonidas I. 300 Spartanům a 7000 spojencům. Mys Artemision obsadilo 271 triér.

3.2.1 Průběh bitvy

Perská flotila, proplouvající kolem thesalských břehů utrpěla vážné ztráty způsobené silnou vichřicí. Přesto Peršanům zbyla značná převaha, a tak dokázali řecké loďstvo obklíčit. Řekové proto utvořili z lodí obranný kruh a odolávali. V noci se snesla další bouře, která postihla hlavně perskou flotilu. Po bouři boj pokračoval dalším střetem, jenž skončil bez vítěze, ale obě strany utrpěly značné ztráty.

Mezitím Leonidas po tři dny odrazil perské útoky, jež nebyly schopny zdolat odpor Řeků, hájících úzkou soutěsku. Poté však byli zrazeni Efialtem z Málidy, který převedl Peršany přes skrytou stezku v horách, Řekům do týlu. Když si Leonidas uvědomil nepříznivý vývoj, poslal tisícovku Fóků naproti Peršanům a navíc odeslal všechny ostatní spojence zpátky k hlavnímu

řeckému vojsku. Sám se 300 Spartány, pro něž podle jejich hesla „Buď se štítem, nebo na něm“ nepřicházel ústup v úvahu, hájil soutěsku a zdržoval tak postup Peršanů až do smrti. Ve chvíli, kdy byli Fókové poraženi, vyrazili Spartané proti hlavním Perským silám. Byli do jednoho pobiti, ale jejich odpor stál Peršany 20 000 mrtvých, mezi nimiž byli i dva Xerxovi bratři. Tuto hrdinskou smrt v Thermopylách připomíná deska s nápisem: *"Poutníče, zvěstuj Lakedaimonským, poslušni zákonů jejich, mrtví že ležíme zde."* Když se řečtí velitelé loďstva dozvěděli o Leonidově porážce, rozhodli se ustoupit.

Obr. 4 Postup Peršanů proti Řekům v bitvě u Thermopyl

3.3 Bitva u Salamíny

Po vítězství u Thermopyl vnikli Peršané do Řecka a záhy dosáhli samotných Athén, dobyli je a vypálili. Teď už Xerxovi jen zbývalo porazit Řeckou odolávající flotilu. Themistokles prosazoval, že by se bitva měla konat u ostrova Salamis, nedaleko Athén. Tvrdil, že v malém prostoru nebudou moci Peršané využít svoji velkou přesilu a menší a obratnější Řecké lodě budou mít výhodu. Natož když budou bojovat na volném moři, budou rozdrzeni. Mnoho lidí s ním ale nesouhlasilo, protože u ostrova Salamis nebyla možnost ústupu. Kdyby byli Řekové poraženi, na ostrově by byli obklíčeni a vyhladověni.

Themistokles byl však přesvědčený, že je jeho myšlenka správná, a tak začal hrát na obě strany. Přinutil Peršany k útoku a ti Řeky u ostrova obklíčili. Nezbyvala tedy jiná možnost, než přijmout Themistoklův návrh a v září roku 480 př. n. l. se tam Peršanům postavit.

3.3.1 Průběh bitvy

Themistoklova úvaha se ukázala správnou. Eleusínská zátoka byla příliš malá pro obrovské loďstvo Peršanů. Vznikl zmatek v manévrování, lodě do sebe narážely a brzo jedna za druhou klesaly ke dnu. Naopak řecké obratné triéry lehce manévrovaly a potápěly těžké perské lodě. K večeru boj slábl, až skončil docela. Vítězní Řekové sebrali své loďstvo a připravili šik, jelikož očekávali, že bitva bude dalšího dne pokračovat. Perský král však bitvu vzdal. Jeho ztráty byly hrozné. Ztratil nejen mnoho lodí, ale také většinu námořníků z těchto lodí, neboť ti většinou neuměli plavat. Přesná čísla si však neopovažujeme odhadnout. Naproti tomu Řekové sice ztratili také jisté množství triér, ale jejich muži se většinou zachránili na blízké Salamíně.

3.3.2 Následky

Porážkou u Salamíny byly Xerxovy plány na dobytí Řecka obráceny v popel. Uvědomoval si, s jakým problémem by se musel potýkat, kdyby je Řekové odřízli od ústupové cesty přes Helléspont, a tak nechal v Thessálii jen jeden oddíl pod vedením Mardonie a se zbytkem armády se stáhl do Malé Asie.

3.4 Bitva u Plataj a mysu Mikalé

Mardonios si zřejmě uvědomoval, že porážkou u Salamíny dosáhli Řekové velkého obratu ve válce. Proto vyslal k Athéňanům poselství s velkorysou nabídkou spojení. Ti však odmítli, a tak když Peršanům na jaře dorazily posily, opět proti Řekům vytáhli. Vedeni Mardoniem pronikli do Attiky a znovu obsadili Athény.

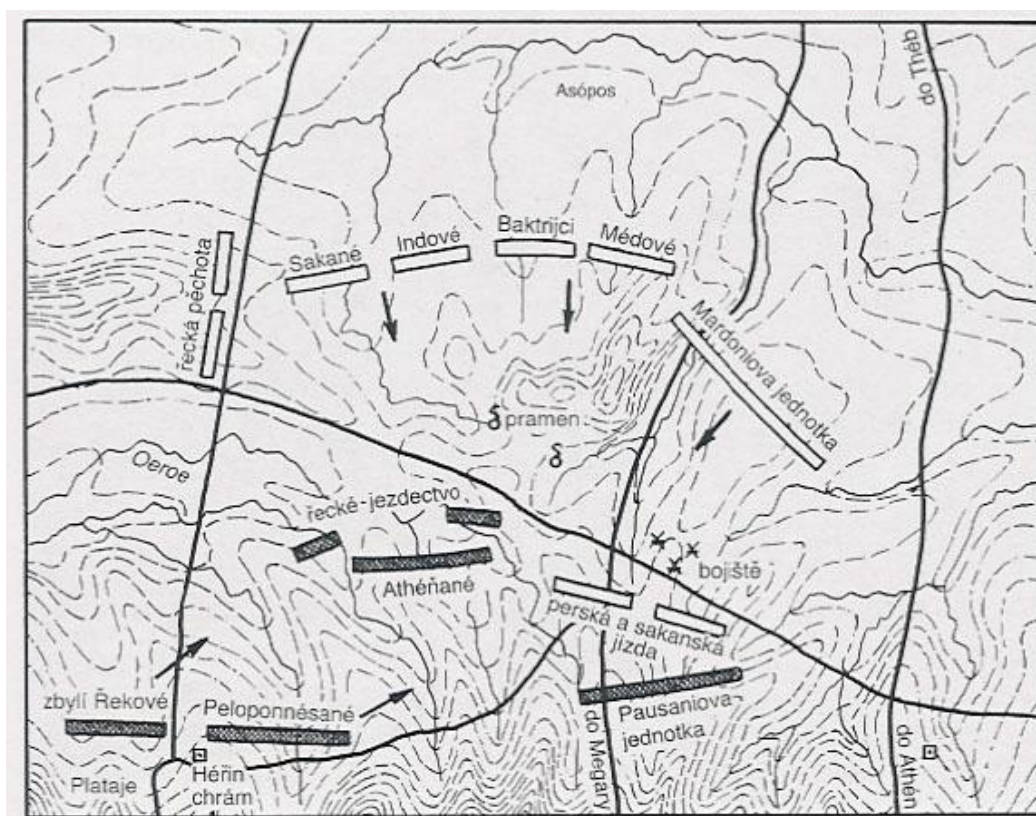
Athéňané vyslali poselství do Sparty, žádajíc o pomoc. Lakedaimonští vyslali vojsko o síle asi 40 000 mužů, jež vedl poručík Pausaniás. Spartané se snažili o dokonalé utajení celé akce, avšak Mardonios se díky svým informátorům o pohybu armády dozvěděl. Proto Athény vypálit a stáhnul se s armádou k Thébám, kde mohl na planinách více využít Perskou převahu a početné jezdeckvo. Nakonec se Peršané v síle asi 300 000 mužů opevnili kolovým a hliněným valem mezi řekou Asópos a Platajemi. Proti nim se v kopcích na druhém břehu řeky, aby se nevystavovali útokům jízdy, zastavili Řekové. Velení bylo svěřeno Pausaniovovi a vojsko celkově čítalo přes 100 000 mužů.

3.4.1 Průběh bitvy

První dva týdny zůstávali obě armády na svých pozicích a vyčkávali. Nikdy nechtěl přijít o výhodné postavení. Uskutečnilo se tedy jen pár drobných šarvátek, ale postupně Peršané získávali výhody. Dobyli pár strategicky významných bodů a podařilo se jim obsadit a zasypat pramen, ze kterého Řekové čerpali vodu pro celé vojsko. To je donutilo jednat, a tak se rozhodli

ustoupit k dalšímu prameni. Morálka v jejich řadách už ale byla dost narušená a v noci před plánovaným přesunem složila většina spojenců zbraně a vzdali se. Zbyli jen Spartáňané, Athéňané a pár dalších menších oddílů.

Když Peršané spatřili, že Řekové ustupují a vyrazili za nimi. Mardonios s elitní jednotkou Nesmrtelných a ostatními Peršany se vydali za nimi a napadli ve stoupajícím svahu Spartány. Athéňané ustupovali po rovině a zůstali Peršany nespátřeni. Zato se však střetli s řeckými oddíly bojujícími v perské armádě. Řež mezi Spartány a perským jádrem probíhal dlouho vyrovnaně, dokud se jednomu Spartánovi nepodařilo smrtelně zranit Mardonia. V tu chvíli se Peršané dali na ústup za své valy, kde opět kladli silný odpor. Když se ale ke Spartánům přidali Athéňané, podařilo se jim zdolat hradby a Peršany zmasakrovali.

Obr. 5 Rozložení sil u Plataj

Po této porážce se Peršanům dostalo další, a to u mysu Mykalé. Spartský král Leotychidés II. obdržel tajnou správu od Ioňanů, že hodlají povstat a žádají vojenskou pomoc. Král neváhal a vyslal k ostrovu Samu, odkud přišla zpráva, loďstvo o síle asi 250 trirém. Peršané se však opět dozvěděli o Řeckých přesunech a tak se stáhli k poloostrovu Mykalé, kde vytáhli lodě na břeh a opevnili se palisádou. Když Řekové dorazili, zaútočili na Peršany. Zpočátku byla bitva poměrně vyrovnaná, když se ale proti Peršanům začali obracet Ioňané, výsledek bitvy byl v podstatě jasný. Řekové překonali opevnění a Peršany rozdrtili.

3.4.2 Výsledky

Masakr u Plataj přežilo jen 40 000 Peršanů. Další 3 000 byly zajaty. Ztráty Řeků byly v celku nepatrné. Spartánů padlo 91, oddíl Tegejských ztratil 16 mužů a Athéňané přišli o 52 mužů.

4 Řecké vítězství

Po odražení Peršanů založili Řekové Dělský námořní spolek. Byla to federace oficiálně rovnoprávných řeckých států. Spojenci byli povinni dodávat jisté množství lidí a materiálu k vystrojení spolkového loďstva a k udržování vojska. Protože Athéňané začali síly i finance spolku využívat čím dál víc pro vlastní záměry, postavili si proti sobě řadu spojenců. Dělský námořní spolek se pomalu měnil v athénskou říši, což vzbuzovalo nechuť nejen členů spolku, kteří cítili, že je jejich samostatnost omezována, ale i Sparty, která nelibě nesla jak sílící postavení Athén, tak i fakt, že Athény všude prosazovaly demokratické řízení.

Ačkoli se už nebojovalo na řeckém území, válka s Persií neskončila. Řekové ovládli ostrovy v Egejském moři a až třicet let po porážce Xerxovy výpravy do Řecka, roku 449 př. n. l., byl s Persií uzavřen mír. Podmínky pro Persii byly tvrdé a skutečně se dodržovaly.

Závěr

Téma Řecko-perských válek se mi zpracovávalo dobře, práce mě bavila a s tím, jak jsem ji napsal, jsem spokojený. Určitě pro mě nebyla jen prací povinnou, ale i studiem. Dozvěděl jsem se hodně věcí, někdy jsem se i udivil, protože jsem myslel, že bylo mnoho věcí úplně jinak.

Chtěl bych na závěr jen zmínit, že Řecko-perské války byly jedny z mnoha, a Řekové zvítězili díky skvělé organizaci, taktice a taky neobyčejnému výcviku právě Spartských hoplitů. Mnoho zemí si Persie podrobila díky své velikosti, ale zdá se, že Řekové měli perfektní předpoklady právě Peršany porazit.

Pokusil jsem se téma zpracovat pohledem všestranným a nabídnout čtenáři ucelený pohled na zajímavou a jistě velmi důležitou etapu řecký i perských dějin, která svými důsledky přesáhla rok 449 před Kristem.

Prohlašuji, že na celé práci jsem pracoval samostatně a uvedl jsem použitou literaturu.

V Olomouci, červen 2013

---

podpis

Literatura a zdroje

knihy:

Miroslav Popelka, Veronika Válková, Petr Čornej: *Dějepis 1 – Pravěk a Starověk*. Praha: pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2001

Nicholas Sekunda: *Marathón 490 př. n. l.*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008

webové stránky:

Jiří Chlubný. [online]. [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://antika.avonet.cz/>.